

الگوی تدریس در

برای مطالعه بیشتر
تصویر را اسکن کنید.

کلاس مجازی

دکتر عظیم محبی

اشاره

بررسی‌ها نشان می‌دهند، با وجود تلاش معلمان در آموزش‌های مبتنی بر بستر مجازی، با چالش مهمی روبه‌رو هستیم که همان برگشت به روش‌های سنتی و ارائه و انتقال یکطرفه مطالب به دانش‌آموزان است. یعنی معلمان محتوای کتاب‌های درسی را برای دانش‌آموزان صرفاً توضیح دهند و در نهایت با آزمون‌هایی، یادگیری آن‌ها را اندازه می‌گیرند. برای رفع این چالش، الگوی تدریس در بستر مجازی، با حفظ استانداردهای رویکرد فعال (مسئله‌محور و تلفیق) و در عین حال به‌کارگیری تکنیک یادگیری معکوس ارائه می‌شود.

بارگذاری فرصت‌های یادگیری مربوط به درس در بستر فضای مجازی

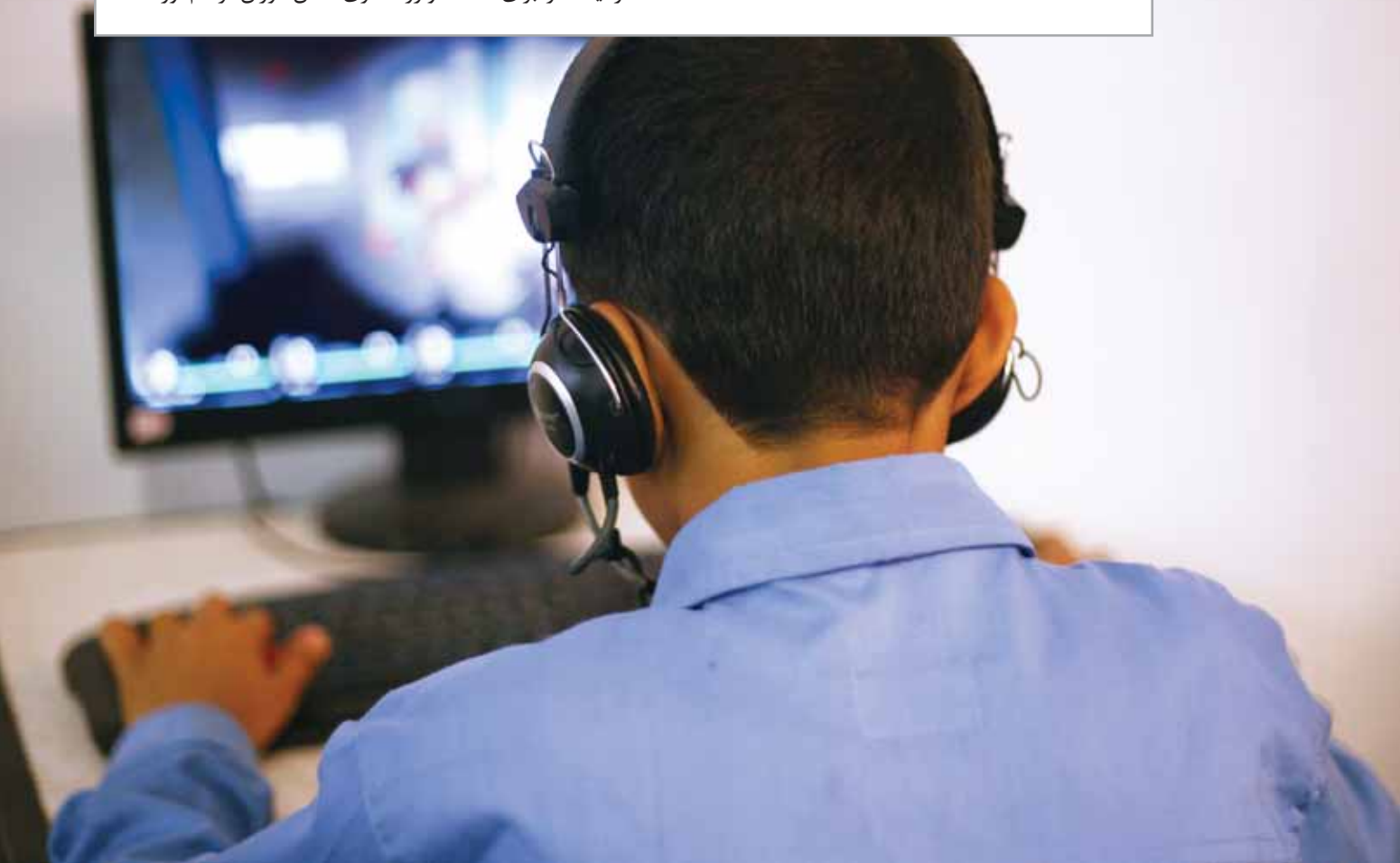
در آموزش مجازی، اولین و مهم‌ترین کار معلمان این است که قبل از تدریس (حداقل شب قبل از تدریس) فرصت‌های متنوع یادگیری را در اختیار دانش‌آموزان قرار دهند. این فرصت‌ها می‌توانند متناسب با هر درس، متفاوت باشند؛ از جمله:

- فیلم تدریس
- فیلم‌های آموزشی مرتبط
- پوسترها و فعالیت‌ها
- داستان

- پازل
- بازی‌های رایانه‌ای
- آزمایش‌های مجازی
- انیمیشن
- و ...

تعیین روش مطالعه و یادگیری محتوای بارگذاری شده

صرف بارگذاری محتوا (نوشتاری، شنیداری، دیداری و ...) هدف آموزش مجازی نیست، بلکه معلمان باید با هوشمندی زمینه را برای مطالعه و ژرف‌نگری دانش‌آموزان فراهم آورند.

یعنی از دانش‌آموزان بخواهند قبل از حضور در کلاس مجازی، این مطالب را آماده کنند:
- فیلم بارگذاری شده؛
- نوشتن خلاصه درسی یا داستان؛
- انجام فعالیت و ...

راهنمایی یادگیری دانش‌آموزان در کلاس مجازی

با دو فعالیت گفته شده، زمینه برای تدریس اثربخش فراهم شده است. لذا معلمان در زمان تدریس مجازی راهنمایی یادگیری را پی می‌گیرند:
- ایجاد فرصت برای اینکه دانش‌آموزان فهمشان را از مطالب بارگذاری شده بیان کنند. در تدریس مجازی لازم است معلمان قبل از هر توضیحی، میزان و کیفیت فهم دانش‌آموزان را از مطالب بارگذاری شده جویا شوند. این عمل به نوعی همان سنجش آغازین است. با پرسش یا درخواست ارائه فعالیت انجام شده از چند نفر، می‌توان سطح فهم دانش‌آموزان را مشخص کرد (پنج دقیقه).

ایجاد فرصت برای انجام فعالیت

بعد از این مرحله، فرصتی فراهم می‌شود تا چند نفر از دانش‌آموزان درباره هدف و فعالیت اصلی درس اظهارنظر کنند، برداشت خود را بیان کنند، پرسش‌های خود را مطرح کنند و ... (۵ دقیقه).

توضیح و تبیین

با فرض کلاسی در حد ۳۵ دقیقه، ۲۵ دقیقه دیگر در اختیار معلم است تا به روش‌های متنوع (مثل توضیح و حل کردنی) مطالب درسی را تبیین کند.

تکالیف درسی

در آموزش مجازی انجام تکالیف و فعالیت‌های مربوط به منزل در جهت فهم، تثبیت و توسعه یادگیری بسیار مهم است. به عبارت دیگر، تدریس مجازی اساساً فعالیت‌محور است. لذا پیشنهاد می‌شود، معلمان محترم از انواع تکالیف، متناسب با هر درس، بهره بگیرند.

- نوشتاری
- خواندنی
- انجام دادنی
- دست‌ورزی (ساخت و تولید)
- حل کردنی
- طراحی
- مدل
- ماکت
- پروژه
- ایفای نقش
- روایت‌نگاری
- تهیه گزارش

سنجش و ارزشیابی

یکی از چالش‌های مهم در تدریس مجازی، مقوله سنجش است. معلمان بیان می‌کنند، در بستر مجازی نمی‌توان کیفیت یادگیری را به درستی سنجید. لذا نمرات آن‌ها اطمینان‌بخش نیست

برای کاستن از مشکلات این چالش، چند نکته مطرح می‌شود:

- در هم تنیده بودن سنجش با تدریس
پیش‌فرض معلم باید این باشد که تدریس و سنجش کلاسی دو روی یک سکه هستند. به عبارت دیگر، از همان لحظه‌ای که معلم نحوه مطالعه دانش‌آموزان را نسبت به مطالب بارگذاری شده مشخص می‌کند، عملاً سنجش را شروع کرده است.
لذا تدریس مجازی با سنجش شروع، ادامه و پایان می‌یابد. بخش مهمی از میزان و کیفیت یادگیری دانش‌آموزان در این فرایند باید رصد و پایش شود (سنجش فرایندی و خودارزیابی و ...)

تحلیل تکالیف و بازخورد

بررسی تکالیف و ارائه بازخورد معلمان می‌تواند یکی از مؤلفه‌های کلیدی در یادگیری عمیق دانش‌آموزان به حساب آید. در عین حال، به نوعی یکی از ابزارهای سنجش هم تلقی می‌شود.

سنجش گروهی

در انجام تکالیف و فعالیت‌های کلاسی و منزل به‌طور طبیعی دانش‌آموزان تلاش می‌کنند از اطلاعات هم استفاده کنند. در تدریس حضوری و غیرحضوری این مقوله فرصت مناسبی است تا در جهت یادگیری دانش‌آموزان استفاده بهینه شود. به عبارت دیگر، با گروه‌بندی از دانش‌آموزان می‌خواهیم تکالیف را گروهی حل کنند تا از هم بیاموزند و به یادگیری هم بیفزایند. در عین حال، برای آن‌ها این شرط را قرار می‌دهیم که هر یک از اعضای گروه باید تسلط کافی به مطالب پیدا کند و زمانی به گروه نمره داده می‌شود که تک‌تک افراد بتوانند پاسخگوی سؤالات معلم باشند.

سنجش عملکردی

در کنار سنجش بازپاسخ و بسته‌پاسخ (آزمون‌های مداد کاغذی و ...) بهره‌گیری از انواع روش‌های سنجش عملکردی در تدریس مجازی بسیار ضروری است. محصول یادگیری در این روش بسیار مهم است (نه لزوماً دانش و ...).

سنجش مبتنی بر پروژه و پژوهش

انجام پروژه و پژوهش هم می‌تواند توسط هر یک از دانش‌آموزان، یا به‌صورت گروهی، یکی از روش‌های سنجش تلقی شود.
- سنجش مبتنی بر ارائه: با ارزش‌ترین روش سنجش یادگیری دانش‌آموزان دادن فرصت ارائه آنان است تا دریافت‌های خود را در نمایشگاه، بازارچه، ... (حضوری، غیرحضوری) ارائه دهند. این فرصت علاوه بر سنجش یادگیری دانش‌آموزان، فرصتی است تا انواع مهارت‌های اجتماعی و عاطفی تقویت شوند.